מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להבחין בין אשמה לבין אחריות
- לזהות שלושה מעגלי אחריות: כלפי עצמי, כלפי הקרובים וכלפי הקהילה
- להבין את שלוש השאלות של הלל וליישם אותן במצבים מחיי היומיום

גרסה רגילה – כל הפריטים.

חלק א' – הבנה בסיסית

1. ג – אשמה מביטה אחורה, אחריות מביטה קדימה ושואלת מה אפשר לעשות
2. ב – שלושה
3. ג – שהמקרר לא קר מספיק והמגשים פושרים
4. ב – שזה לא המשמרת שלו וזה לא באחריותו
5. ג – חבר של שחר מקבוצת הכדורסל

חלק ב' – שלוש השאלות של הלל

1 – ד (אחריות כלפי עצמי)
2 – ה (אחריות כלפי אחרים)
3 – א (לא לדחות את הפעולה)
4 – ג (פתיחה שבודקת מתי קל להגיד 'זה לא שלי')
5 – ב (חמישה צעדים קטנים של לקיחת אחריות)

חלק ג' – נכון או לא נכון

1. לא נכון – בסיכום נאמר שאחריות היא כוח בידיים, לא משקל
2. נכון – כך מתואר בפתיחת הדילמה
3. נכון – כך מצוין בשיעור
4. לא נכון – הדילמה עוסקת בלקיחת אחריות ובדרך להגיד את האמת בלי להפיל אשמה
5. נכון – כך מתואר באתגר השבוע

חלק ד' – השלימו את המשפט

1. כוח
2. הלל
3. מנהלת
4. משמרת
5. נקי
6. קדימה

חלק ה' – מהלך השיעור הנכון

1. משחק פתיחה 'של מי זה?'
2. קריאת הדילמה של שחר וסימון רגעים של אחריות
3. לימוד שלוש השאלות של הלל
4. בחירת פעולה אחריותית אחת לשבוע

חלק ו' – כתיבה ומחשבה

1. תשובה טובה תכלול: אמירת האמת על מה שראה, הימנעות מהאשמה ישירה של החבר, התמקדות בפתרון (לזרוק את הסחורה, לבדוק את המקרר) ולא בחיפוש אשם
2. תשובה אישית - יש לבדוק שהתלמיד מתאר מצב אמיתי, את הקושי בבחירה ואת התוצאה או ההרגשה בעקבותיה

כרטיס יציאה – מה לחפש

- אשמה - מבט אחורה וכובד; אחריות - מבט קדימה ופעולה אפשרית
- מעגל עצמי, מעגל הקרובים (משפחה וחברים), מעגל הקהילה
- כל תשובה אישית המראה הבנה של פעולה קונקרטית ומידתית מתקבלת

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח בדיון קצר על משחק 'של מי זה?' לפני מתן הדף, כדי לחבר את התלמידים לנושא באופן חווייתי
- בדיון על הדילמה של שחר כדאי להדגיש שאין תשובה אחת נכונה, אלא דרכים שונות לאזן בין אמת לבין הגנה על אחרים
- מומלץ לסיים בבחירת פעולה אישית אחת מתוך אתגר השבוע ולעקוב איתם בהמשך השבוע

דף תרגול: אם אין אני לי – מי לי? אחריות ובחירה

דף התלמיד/ה רגיל

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בדף זה נתרגל את נושא האחריות דרך דברי הלל ודרך הדילמה של שחר, בן נוער שמגלה בעיה במקום העבודה שלו ומתלבט מה לעשות.

1 חלק א' – הבנה בסיסית

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה ההבדל העיקרי בין אשמה לאחריות לפי הדילמה?

(א) אין הבדל (ב) אשמה מביטה קדימה, אחריות מביטה אחורה

(ג) אשמה מביטה אחורה, אחריות מביטה קדימה ושואלת מה אפשר לעשות

(ד) אחריות היא תמיד כבדה יותר

2. כמה מעגלי אחריות מוזכרים בשיעור?

(א) שניים (ב) שלושה (ג) ארבעה (ד) חמישה

3. מה שחר גילה במקרר בחנות המאפים?

(א) שהמקרר ריק (ב) שהגבינות קרות מדי (ג) שהמקרר לא קר מספיק והמגשים פושרים

(ד) שהמקרר מקולקל לגמרי

4. מה אמרה ליאת לשחר?

(א) שהוא חייב לדווח מיד (ב) שזה לא המשמרת שלו וזה לא באחריותו (ג) שהיא תטפל בזה

(ד) שצריך לקרוא למנהלת מיד

5. מי סגר את החנות ביום הקודם, לפי הסיפור?

(א) המנהלת (ב) ליאת (ג) חבר של שחר מקבוצת הכדורסל (ד) לקוח

2 חלק ב' – שלוש השאלות של הלל

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. אם אין אני לי	___	**א.** לא לדחות את הפעולה
2. כשאני לעצמי מה אני	___	**ב.** חמישה צעדים קטנים של לקיחת אחריות
3. אם לא עכשיו אימתי	___	**ג.** פתיחה שבודקת מתי קל להגיד 'זה לא שלי'
4. משחק 'של מי זה?'	___	**ד.** אחריות כלפי עצמי
5. אתגר השבוע	___	**ה.** אחריות כלפי אחרים

3 חלק ג' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	אחריות, לפי השיעור, היא תמיד משקל כבד על הכתפיים	☐	☐
2	שחר עובד בימי שישי בבוקר בחנות מאפים	☐	☐
3	הלל אמר שלוש שאלות המופיעות בפרקי אבות	☐	☐
4	הדילמה של שחר עוסקת רק בשאלה אם להאשים מישהו אחר	☐	☐
5	אתגר השבוע כולל חמישה צעדים, אחד בכל יום	☐	☐

4 חלק ד' – השלימו את המשפט

השלימו את המילה החסרה.

1. אחריות היא לא משקל על הכתפיים - היא _____ ביידיים

2. שלוש השאלות הידועות הן של החכם _____

3. שחר מתלבט מה לומר ל _____ כשהיא חוזרת למקרר

4. ליאת אמרה לשחר שזה לא ה _____ שלו

5. ביום 2 של אתגר השבוע צריך להשאיר את המקום _____ יותר משמצאנו אותו

6. אחריות, בניגוד לאשמה, מביטה _____

5 חלק ה' – מהלך השיעור הנכון

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	קריאת הדילמה של שחר וסימון רגעים של אחריות
☐	משחק פתיחה 'של מי זה?'
☐	בחירת פעולה אחריותית אחת לשבוע
☐	לימוד שלוש השאלות של הלל

6 חלק ו' – כתיבה ומחשבה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. איך הייתם מנסחים את המשפט ששחר צריך להגיד למנהלת, כך שיהיה אמיתי והוגן גם כלפי חברו?

2. ספרו על רגע שבו ראיתם משהו שלא בסדר ובחרתם לפעול, או רציתם לפעול ולא פעלתם. מה היה קשה בבחירה?

כרטיס יציאה

מה ההבדל בין אשמה לאחריות?

מהם שלושת מעגלי האחריות שלמדנו?

איזו פעולה קטנה אחת תבחרו לקחת אחריות עליה השבוע?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀